

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра філософії та культурології

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

Освітньо-професійна програма **«Біотехнології та біоінженерія»**

(назва програми)

Спеціальність **162 Біотехнології та біоінженерія**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **16 Хімічна інженерія та біоінженерія**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: **к.філос. н., доц. Радзіняк Тетяна Іванівна**

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

<http://philology.chnu.edu.ua/?personnal=%d1%80%d0%b0%d0%b4%d0%b7%d0%b8%d0%bd%d1%8f%d0%ba-%d1%82%d0%b5%d1%82%d1%8f%d0%bd%d0%b0-%d1%96%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0#more-4251>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача)

Контактний тел.

(0372) 584878 - кафедра філософії та культурології

E-mail:

t.radzyniak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1253>

Консультації

Очні консультації: вівторок з 13.00 до 15.00

Онлайн-консультації: понеділок-п'ятниця з 14.30 до 17.30
(за попередньою домовленістю)

1. Анотація дисципліни.

Філософія – важлива частина світової культури, націлена на рефлексію світогляду – осмислення його основ, включаючи ставлення людини до світу, до самої себе, до іншої людини, до суспільства, науки, різних сфер життя. Завдяки цьому її вивчення дозволяє сформулювати перелік загальних компетентностей, які лежать в основі вищої професійної освіти незалежно від сфери спеціалізації.

2. Мета навчальної дисципліни: розвиток у студентів інтересу до філософського осмислення дійсності, світового історико-культурного процесу, людського життя; формування філософської культури мислення, пізнання світу та самих себе, навичок застосування філософської методології; актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

3. Пререквізити. Дана дисципліна розвиває набуті раніше студентами навички та знання з курсу «Актуальні питання історії та культури України», а також курсів, орієнтованих на вивчення філософських аспектів науки загалом чи конкретних наук.

4. Результати навчання, згідно з вимогами освітньо-професійної програми, передбачають оволодіння студентами такими компетентностями:

ЗК05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК08. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена, суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК09. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

У межах вивчення дисципліни «Філософія» студенти набувають наступних **програмних результатів:**

ПР23. Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм.

Відповідно студенти повинні:

знати :

- комплекс основних філософських категорій та понять;
- особливості основних філософських напрямків, течій та шкіл;
- розуміти сенс інтелектуального і соціокультурного призначення філософії, її пізнавальних та культурних можливостей, історичної ролі;

вміти:

- знаходити, класифікувати та аналізувати інформацію з різних джерел;
- встановлювати зв'язок між окремими твердженнями в загальній системі поглядів і переконань;
- розпізнавати типові помилки в аргументації;
- дискутувати на запропоновані теми;
- аргументувати власну позицію у розв'язанні світоглядних проблем, спираючись на визначені філософські підходи;

- використовувати філософські методи дослідження у своїй науковій, суспільно-політичній та громадській діяльності;

володіти навичками:

- порівняння різних підходів до розв'язання актуальних соціальних і гуманітарних проблем;
- аналізу та сприймання текстів, що мають філософський зміст;
- виявлення та обґрунтування ціннісних засад різних видів діяльності;
- виявлення вербальних і невербальних засобів маніпуляції;
- застосовування форм і засобів сучасного філософського дискурсу для обґрунтування власного світогляду, вдосконалення особистої культури міркувань.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1: Свідомість, знання, інформація як предмет філософського аналізу									
Тема 1. Предмет філософії	16	2	2		10					
Тема 2. Проблема свідомості	16	2	2		10					
Тема 3. Знання. Наука. Істина	16	2	2	1	10					
Тема 4. Довіра до інформації із зовнішніх джерел	17	2	2		15					
Разом за ЗМ1	65	8	8	1	45					
	Змістовий модуль 2. Свобода волі, мораль, закон та їх філософське осмислення									
Тема 5. Свобода і відповідальність	18	2	2	1	14					
Тема 6. Мораль, моральність, нормативність	19	2	2	1	14					
Тема 7. Законність і справедливість	18	3	3		14					
Разом за ЗМ 2	55	7	7	2	42					

Усього годин	120	15	15	3	87					
Підсумкова форма контролю	екзамен									

5.2 Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Філософія та критичне мислення
2	Витоки психофізичної проблеми у філософії Р.Декарта
3	Проблема істини й омани
4	Цифрова інформація як засіб маніпуляції в сучасному світі
5	Мораль і право для штучного інтелекту та цифрової людини
6	Категоричні і гіпотетичні імперативи
7	Принцип рівних можливостей і гендерні проблеми

5.3 Самостійна робота

№	Назва теми
1	Філософія як шлях самотворення
2	Мисленнєвий експеримент як метод дослідження у філософії свідомості
3	Аргументи й контраргументи щодо наукового реалізму
4	Інтелектуальна автономія: виклики сучасності
5	Проблема теодицеї та відповідальності людини за зло у світі
6	Засади обґрунтування моралі (релігія, традиції, раціональність)
7	Сильні і слабкі сторони лібералізму

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Залучаються наступні методи навчання: лекція, запитання-бесіда, консультація, дискусія, робота з рекомендованими матеріалами, ілюстрування, демонстрування, розповіді, робота в групах, презентації, відеоматеріали; робота з першоджерельною літературою; самостійна робота над індивідуальним та груповим завданням.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Форми поточного контролю та кількість балів за їх виконання

№ п/з	Контрольні заходи	Обов'язкові або заохочувальні	Максимальна кількість балів/відсотків за контрольний захід
1	Участь в обговоренні на лекціях	Заохочувальне оцінювання	10%
2	Робота на практичних заняттях	Обов'язково	20%
3	Позааудиторне тестування	Обов'язково	20%
4	Груповий проєкт (МЗ)	Обов'язково	10%

5	Творче завдання (одне у ЗМ1,2)	За бажанням	бал прописаний у завданні
6	Виконання домашніх завдань: відповіді на проблемно-пошукові питання	За бажанням	2
7	Підготовка 5-хвилинної презентації та виступ в аудиторії	За бажанням, при взаємодії з викладачем	5
8	Портфоліо	За бажанням	10
9	Підготовка тез до наукової конференції (за проблематикою на стику філософії та проф.тематика)	За бажанням, при взаємодії з викладачем	10
10	Підсумковий тест	як альтернатива (або частина) екзамену	40% (10%)

Форма підсумкового контролю: екзамен

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проєкти (індивідуальні та командні проєкти);
- есеї

Підсумкова оцінка студента з навчальної дисципліни «Філософія» розраховується:

а) з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою та балів, отриманих під час складання Підсумкового тесту (в системі MOODLE) за умови, що студент брав участь в обговореннях на лекційних, семінарських заняттях, виконував всі обов'язкові завдання з курсу, брав участь у груповій роботі та його відвідуваність становить не менше 75% . У такому разі оцінка за курс розраховується за формулою: **Підсумкова оцінка = М1 + М2 + М3 + ПТ;**

АБО

б) з урахуванням балів, отриманих студентом під час поточного контролю за накопичувальною системою та балів, отриманих під час складання комбінованого іспиту: **Оцінка за курс = М1 + М2 + М3 + іспит***

$$\text{Оцінка за іспит} = \text{ПТ}/4 + \text{ПБ1,2,3}$$

$$\begin{array}{ccc} \downarrow & & \downarrow \\ 40 \text{ балів} & = & 10 \text{ балів} + 30 \text{ балів} \end{array}$$

Політика курсу

Впродовж семестру для перевірки знань студентів та контролю за самостійною роботою застосовують письмові роботи та тестовий контроль. При виконанні різних форм робіт студенти повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/lnojdab4/pravya-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>

Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatky-31102023.pdf>

та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/студентці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання усіх нарахованих за курс балів.

Відвідування аудиторних занять – обов'язкове, за винятком хвороби чи інших нездоланних обставин. Допускається відпрацювання лише одного пропущеного без поважних причин семінарського заняття (і отримання відповідних балів) на семестр. Письмові завдання можуть виконуватись дистанційно (*про доброчесність див. вище*).

Завдання з навчальної дисципліни поділяються на обов'язкові – для отримання студентами мінімального обсягу знань і вмінь (мінімальної кількості балів) і додаткові – запропоновані викладачем для того, щоб студенти могли отримати максимальний обсяг знань і вмінь (максимальну кількість балів). Для додаткового відпрацювання набутих у межах курсу навичок та покращення поточних результатів, студентів може виконати (за бажанням) по одному творчому завданню в Модулі 1 та Модулі 2. Перелік запропонованих творчих завдань розміщено в MOODLE. Отже, кожен студент сам може розраховувати свої сили відповідно до навчальних потреб і скласти план роботи під час курсу.

Запізнення на заняття не вітається, але студент/ка допускається до заняття за умови, що не привертає зайвої уваги до себе і не заважає іншим студентам.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання з курсу «Філософія» є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінка /А/ “Відмінно”-/90-100 балів/ виставляється, якщо студент:

- виявив повне знання теоретичного матеріалу на рівні першоджерел, навчальних підручників, посібників, лекцій згідно з навчальною програмою;
- вільно володіє поняттєво-категорійним апаратом курсу;
- уміє творчо використовувати основні ідеї та принципи філософії до аналізу суспільно-політичних процесів, дискурсів, проблем.

Оцінка /В/ “Добре”-/80-89/ виставляється, якщо студент:

- знає теоретичний матеріал курсу;
- орієнтується в першоджерелах, знає їх основні ідеї;
- вміє пов'язувати теоретичний матеріал з практикою аналізу конкретних ситуацій;
- на достатньому рівні аргументує власну позицію з проблемного питання.

Оцінки /С/ “Добре”-/70-79/ заслуговує студент, який:

- вільно орієнтується у програмному матеріалі і першоджерелах має системне знання;
- володіє мовою філософії, її поняттями і категоріями;
- аргументує свої відповіді прикладами з концепцій філософії;
- вміє пов'язувати теоретичний матеріал з практикою аналізу конкретних ситуацій та дискурсів на достатньому рівні.

Оцінка /D/ “Задовільно”-/60-69/ заслуговує студент, який:

- орієнтується в основних положеннях матеріалу підручників і лекційного курсу;

- знає основні ідеї першоджерел, але не може повністю розкрити їх зміст;
- несистематизоване знання програмного матеріалу, відсутність конкретного аналізу питань, поверховість викладу;
- затрудняється розкрити практичне і теоретичне значення знання;
- вміє пов'язувати теоретичний матеріал з практикою аналізу суспільних проблем, за наявності опори.

Оцінка /Е/ “Задовільно”-/50-59/ виставляється студенту, який:

- виявив поверхові знання програмного матеріалу;
- не здатний аргументувати свою відповідь;
- називає основні ідеї, принципи, категорії філософії, але глибоко не знає їх змісту і функціонального призначення;
- аналізує окремі аспекти філософської проблематики, за наявності опори.

Оцінка /FX/ “Незадовільно”-/35-49/ виставляється студенту, який:

- не засвоїв більше половини програмного матеріалу;
- не знає змісту першоджерел;
- не володіє основними поняттями і категоріями філософії;
- не може проаналізувати філософську проблему чи дискурс, навіть за наявності опори.

Оцінка /F/ “Незадовільно”-/1-34/ виставляється студенту, який:

- не орієнтується у програмному матеріалі і першоджерелах

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторної та самостійної роботи)								Кількість балів (ПТ або іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2				Групова робота	Участь в обговоренні на лекціях	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
20%			20%				10%	10%	40%
									100%

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Зарахування результатів неформальної освіти

Зарахування результатів неформальної освіти проводиться згідно «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти у системі формальної освіти)» <https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Андрущенко В., Волинка Г., Мозгова Н. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. / [за ред. Г. Волинка]. К.: Каравела, 2016. 368 с.
2. Баумейстер А. Вступ до філософських студій або Інтелектуальні подорожі до країни філософії : наук. посіб. К. : Ін-т обдарованої дитини НАПН України. 2017. 238 с.

3. Губар О.М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 416 с.
4. Кремень В., Ільїн В., Губерський Л. Ескізи про мудрість. Від міфу до істини. Київський університет, 2019. 317с.
5. Петрушенко, В. Л. Філософія: підручник для студ. вищ. закл. освіти III–IV рівнів. Львів : Магнолія 2006, 2018. 504 с.
6. Подольська Є.А. Філософія. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2006.
7. Причепій Є. Філософія: підручник / Є. Причепій, А. Черній, Л. Чекаль. К.: Академвидав, 2005; 2009. 592 с.
8. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. К.: Кн., 2005. 528 с.
9. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. - 2-ге вид., стер. К. : Знання, 2012. 621 с.
10. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Вид. друге. К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2019. 536 с.
11. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана ФІЛОСОФІЯ: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.

8.2. Допоміжна

1. Арістотель. Нікомахова етика. Переклад з давньогрецької Віктор Ставнюк. Київ. Аквілон-Плюс. 2002
2. Берлін І. Чотири есе про свободу / пер. з. англ. О. Коваленко. К. 1994.
3. Вітгенштайн Людвіг. Tractatus Logico-Philosophicus / Логіко-філософський трактат (фрагмент). [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
4. Гайдеггер Мартін. Будувати, проживати, мислити. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
5. Кант І. Пролегомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука / пер. з нім. Віталій Терлецький. Харків: Фоліо, 2018. 288 с.
6. Ларс Свендсен Філософія свободи: Львів: АНЕТТИ АНТОНЕНКО, К.: Ніка-Центр, 2016. 336с. Ліврага Х.А. Плисти проти течії. Філософські роздуми. Новий Акрополь, 2015. 298 с.
7. Лютий Т. Глумчер О. Пригоди філософських ідей Західного світу. Темпора, 2021. 384 с.
8. Стейнберг Д. Філософія для життя. Пізнати себе краще. Новий Акрополь, 2014. 172 с.
9. Нора К., Гьосле Вітторіо Кав'ярня мертвих філософів. Філософське листування для дітей і дорослих. Новий Акрополь, 2019. 256 с.
10. Платон: Апологія Сократа. Перекладено з давньогрецької. Харків: Фоліо, 2008.
11. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття: монографія. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 260 с.
12. Расел Бертран Філософія для непосвячених. URL: <https://users.drew.edu/~jlenz/br-lay-philosophy.html>
13. Radzyniak T., Ruptash O. Specificity of Transdisciplinary Research: From Global to the Local Level. Transformations and Challenges in the Global World / Ed. by M. Marinov, V. Milenkova and B. Manov. 2022. Part III: Dimensions of Social Transformations. Chap. 1. P. 124-135.
14. Радзиняк Т., Макаров З. Ідея випадковості у філософії та науці: монографія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2018. 348 с.
15. Стівен Сломан, Філіп Фернбах Ілюзія знання. Чому ми ніколи не думаємо на самоті / [пер. М.Лузіна]. Yakaboo Publishing. 2018. 344 с.
16. Філософія науки: традиції та інновації. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. № 2(18). 106 с.
17. Фуко Мішель. АРХЕОЛОГІЯ ЗНАННЯ / Переклав з французької Віктор Шовкун. Київ. Видавництво Соломії Павличко. «ОСНОВИ». 2003.